

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci žalobce: **V. Ch.**, zast. advokátkou JUDr. Alenou Lasotovou, se sídlem AK Ostrava – Moravská Ostrava, Přívozská 10, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. 5. 2004, č. j. 61 Az 29/2004 - 19,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Soudem ustanovené advokátce JUDr. Aleně Lasotové se sídlem Přívozská 10, Ostrava - Moravská Ostrava, **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů ve výši 1075 Kč, která bude uhrazena do 30 dnů od právní moci rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného Ministerstva vnitra ze dne 23. 1. 2004, č. j. OAM- 147/VL-07-08-2004 byla jako zjevně neodůvodněná dle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) zamítnuta žádost žalobce o udělení azylu.

Žaloba podaná proti tomuto rozhodnutí byla výše označeným rozsudkem krajského soudu zamítnuta.

Proti rozsudku krajského soudu podal stěžovatel kasační stížnost, ve které uplatňuje důvody dle § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.). Namítá, že správní orgán nezjistil přesně a úplně skutkový stav, z něhož potom nesprávně posoudil jeho žádost. Důkazy, ze kterých vycházel, nebyly úplné. Dále odkazuje na Úmluvu o ochraně lidských práv a svobod, podle níž nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému zacházení, na rozsudky Evropského soudu pro lidská práva. Má za to, že v jeho případě byly dány důvody pro humanitární azyl, což žalovaný neposoudil. Dovolává se názorů obsažených v *Příručce postupů a kritérií pro určování právního postavení uprchlíků* vydané Vysoký komisařem v lednu 1992 v Ženevě. Stěžovatel požaduje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil soudu k dalšímu řízení. Žádá, aby věc byla projednána za jeho přítomnosti. Současně požaduje přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný v písemném vyjádření ke kasační stížnosti popřel oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť napadené rozhodnutí netrpí nezákonností a řízení tvrzenými vadami. Soud i správní orgán se dle žalovaného zcela vypořádal se všemi námitkami, které se opakují i v kasační stížnosti. Žalovaný je názoru, že jak správním orgánem, tak i soudem bylo zcela jednoznačně prokázáno, že v případě stěžovatele nebyly shledány zákonné důvody pro udělení azylu. Vzhledem k okolnostem případu žalovaný navrhuje, aby soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

Nejvyšší správní soud posoudil v prvé řadě nezbytnost vydání rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti dle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat tam, kde se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě v mezích důvodů uplatněných ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Dle ustanovení § 109 s. ř. s. byl Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti. Ke skutečnostem uplatněných poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlédl.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, jakkoli surovým, hrubým a těžce postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování. Proto např. porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv, jejichž požívání je do značné míry závislé na stupni ekonomické vyspělosti příslušné země, nečiní z dané osoby uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, kterou je Česká republika vázána, a není tedy ani důvodem

pro udělení azylu podle ustanovení § 12 azylového zákona, byť by životní podmínky v dané zemi byly sebevíc tíživé, ledaže by ekonomická opatření mající nepříznivý dopad na životní úroveň příslušné osoby byla skrytě namířena proti určité národnostní, rasové nebo politické skupině; zde by pak podle okolností případu přicházelo v úvahu naplnění podmínek pro udělení azylu.

Podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona.

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Zákonodárce v ustanovení § 12 zákona o azylu implementoval ustanovení čl. 1 odst. 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, přijaté v Ženevě dne 28. 7. 1951 a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků, přijatého v New Yorku dne 31. 1. 1967, z něhož zřetelně vyplývá, že se musí jednat o represi ze strany státu z důvodu příslušnosti k určité společenské vrstvě, resp. sociální skupině. V daném případě se o takovou státní represi nejednalo, stěžovatel, jak sám uvedl, má strach se vrátit na Ukrajinu kvůli věřiteli. Navíc skutečnost, že stěžovatel podal žádost o azyl až po delším pobytu v České republice, po uplynutí víza zde pobýval nelegálně, svědčí o tom, že důvodem žádosti nebyly problémy se státními orgány Ukrajiny pro příslušnost k určité sociální skupině, ale toliko snaha o legalizaci pobytu v České republice.

Správní orgán a následně i soud se proto tvrzené nezákonnosti ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. nedopustil.

Ze správního spisu vyplynulo, že stěžovatel podal návrh na zahájení řízení o udělení azylu dne 16. 1. 2004. Jako důvod, pro který žádá o azyl, uvedl obavu z vyděračů, kteří po něm požadovali splacení dluhu. V pohovoru konaném dne 19. 1. 2004, který byl se souhlasem stěžovatele veden v ruském jazyce za přítomnosti tlumočník,a dodal, že chtěl podnikat, protože neměl práci; za tím účelem si vypůjčil od neznámého člověka 2 500 USD, uzavřeli ústní dohodu, že za tři měsíce dluh splatí. Neznámí muži najatí věřitelem jej však vyhledali a požadovali splacení dluhu dříve. S oficiální žádostí o pomoc se na státní orgány neobracel, řekl to pouze známému policistovi, ten mu však sdělil, že mu nemůže pomoci. Do České republiky přicestoval dne 3.3.2003 na turistické vízum na 7 dnů, poté zde pobýval nelegálně. Vyslovil přání zlegalizovat zde pobyt, nadále zde pobývat, pracovat a pozvat sem rodinu. V případě návratu se obává vymahačů, protože ještě nemůže celý dluh splatit.

Z protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu na území nevyplynuly jiné důvody, než výše uvedené obavy z jednání vyděračů. a legalizace pobytu v ČR.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení, spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým

způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Skutková podstata, z níž správní orgán vycházel v napadeném rozhodnutí, je se spisy v rozporu, pokud skutkový materiál, jinak dostačující k učiněnému správnému skutkovému závěru, ve spisu obsažený, vede k jiným skutkovým závěrům, než jaký učinil rozhodující orgán. Skutková podstata nemá oporu ve spisech, chybí-li ve spisech podklad pro skutkový závěr učiněný rozhodujícím orgánem, resp. je nedostačující k učinění správného skutkového závěru.

Stěžovatel v odůvodnění kasační stížnosti uvádí, že žalovaný nesprávně posoudil skutková zjištění a nedostatečně se zabýval důkazy, aniž by toto tvrzení jakkoli konkretizoval ve vztahu ke své osobě; nebylo vysloveno nic, co by bylo lze podřadit důvodům pro podání kasační stížnosti dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

K této zcela nekonkrétní námitce stěžovatele Nejvyšší správní soud uvádí, že správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle ustanovení § 12 cit. zákona jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené. Takové důvody však stěžovatel neuváděl.

Z rozsudku krajského soudu, napadeného kasační stížností, je pak zřejmé, že se soud řádně zabýval námitkami stěžovatele uplatněnými v žalobě a své rozhodnutí řádně odůvodnil. Poučovací povinnost žalovaného v řízení o udělení azylu nemá představovat návod, jak azyl získat, tedy prezentaci důvodů, pro které je obvykle azyl poskytován. Na druhé straně správní řízení nesmí znemožnit žadateli o azyl sdělit všechny okolnosti, které sám považuje pro udělení azylu za významné. To bylo ze strany žalovaného dodrženo a stěžovatel nebyl ve vypovězení důvodů, které jej k podání žádosti o azyl vedly, nikterak omezován. Postup žalovaného byl tak naprosto korektní a jako takový jej soud 1.stupně i vyhodnotil.

Nejvyšší správní soud shodně se závěrem krajského soudu shledal rozhodnutí žalovaného řádně odůvodněným, jeho závěry jsou logické a jsou odrazem řádně provedeného dokazování. Ze správního spisu je zcela zřejmé, že správní orgán provedl v řízení úplné dokazování, je z něj zřejmé, z jakých důkazních prostředků při svém rozhodování vycházel. Důkazní prostředky byly řádně zhodnoceny a provedené dokazování vyústilo v řádně zjištěný skutkový stav, z něhož správní orgán vycházel.

Naplnění podmínek pro zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 zákona o azylu vylučuje posouzení žádosti podle § 12 téhož zákona. Pokud v řízení vyplynula nepochybná skutečnost, taxativně uvedená v § 16 odst. 1 písm. g) zákona, totiž, že stěžovatel neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, nepochybil správní orgán, zamítl-li žádost jako zjevně nedůvodnou, aniž by zkoumal další důvody pro udělení azylu.V daném případě správní orgán rozhodne konečným způsobem ve věci, bez toho, aby zjišťoval existenci některého z důvodů pro udělení azylu dle § 12 zákona. Ze stejného důvodu neposuzuje ani naplnění podmínek pro udělení humanitárního azylu.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

Protože Nejvyšší správní soud je zásadně vázán důvody kasační stížnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), zaměřil se v dalším toliko na posouzení zákonnosti procesního postupu krajského soudu, neboť v této fázi řízení mu již nepřísluší – ze shora uvedených důvodů – meritorně se zabývat důvodností žádosti stěžovatele o udělení azylu. Po přezkoumání dle výše uvedeného hlediska dospěl k závěru, že ze strany krajského soudu nedošlo k porušení procesních předpisů, které by mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Podle ust. § 109 odst. 1 s. ř. s. v řízení o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání; považuje-li to za vhodné nebo provádí-li dokazování, nařídí k projednání kasační stížnosti jednání. K požadavku stěžovatele na ústní jednání konstatuje Nejvyšší správní soud, že v daném případě nebyla k takovému postupu shledána důvodná potřeba, neboť soud dokazování neprováděl.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Soudem ustanovenému zástupci stěžovatele byla přiznána odměna včetně paušální náhrady dle ust. § 7, § 9 odst. 1 písm. f) vyhl. č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů. (advokátní tarif), a to za úkon právní pomoci – převzetí věci. Částka bude uhrazena z účtu NSS do rukou advokátky ve stanovené lhůtě.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 7. března 2005

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu